

„Napiši 30!“ Tako je šlo naprej, da sem nazadnje še dobil 30 K čistega denarja.

„Za vsak dan krona že gre. Saj pravim, poslušaj izkušene ljudi!“

„Na hrani ostanem dolžan 16 K, krojaču 20 K...“

„Ne bodi le tako... hm... tako nazadnjaški.“ Si li domnevaš, da boš ravno Ti v našem trgu novo modo ustvaril? Kaj še! Prvemu rečeš, naj Te počaka do tega, drugemu, do tega i. t. d. Zagovornik Ti bom pa jaz in še čisto brezplačno. Denarja ne znaš ponarejevati, krasti ne smeš. Ljuba dušica, kje boš neki dobil, da bi vse plačal? Hočeš li biti več kakor naša država? Plača — li ona dolgove? Moj ljubi Erzé, nikar ne povzdiguje glave nad državo, sicer Te proglasijo še za upornika!“

„Pri davkarji moram plačati znesek 6 K za nameščenje.“

„Napiši pobotnico, idi z njo k nadučitelju, potem se mi pa poberi takoj v davkarjo, počakam Te dotlej. Davkarju razloži bilanco. Z njim se da meniti. Tukaj-le imaš za kolek.“

Rečeno, storjeno.

Davkar: „Gospod Erzé, takse imate plačati 6 K, kar se vam odtegne.“

Jaz: „Gospod davkar! Reciva, jaz sem davkar, Vi pa Erzé, ki pride po svojo 3 mesečno plačo. Hrana, krojač, črevljar..., toliko in toliko. Kje bom neki vzel, da bi plačal takso?“

„Hm, pa takole napraviva: vsak mesec se vam odtegne 1 K, v 6 mesecih ste gotovi.“

Ti ljubi N. N., kako se Ti zahvalim za Tvoj dober svet!

Vsak mesec sem hodil po svojih 60 kronic, računal v potu svojega obraza, koliko mi bo ostalo, a vedno je bil končni izid negativen. Bog ve, ali se godi še komu drugemu tako ali samo meni, sem vzdihoval. Vsakega prvega mi je davkar izplačal vsoto, točno tistega dne jaz drugim. Druga dne v mesecu sem že stikal po žepih in po miznici, če ne bi kje plesnila kaka kronica. Takih državnih zakladov vendar ne bi smel zamolčavati nasproti davčnim oblastvom, ki edino še znajo delati čudeže, da izprešajo iz ene kronice dve. Fiskus bi me pritisnil. Naj se smeje na svoje stroške, na moje se ne bo. Tretjega dne v mesecu sem bil prost vseh teh pozemeljskih skrbi ter se krepko priveril, da se z molhom nočem nikdar bratiti. Rajši bom počakal na Antikrista. Do tistega časa si bom pa že toliko opomogel, da si bom nabavil prav pošteno usnjato — mislite listnico? Kaj še! Kdo bi neki tako skromen bil! Ne listnice, ampak nabavil si bom prav pošteno veliko usnjato vrečo. Sanjariti ne stane nič; prav tako ne briga državnega fiskusa prav nič, če si že sedaj izračunim, kako posestvo si bom kupil, kako banko bom ustanovil, na kako visoke obresti bom dajal. Dušica krščanska, od teh misli ni treba plačevati davka. Mene pa le povzdignejo take misli na višje duševno obzorje. Za sedaj še bo pač treba, da si svoj jezik še bolj ugladim, da mi bodo tekale ob raznih tehtnih prilikah omečilne, prepričevalne ginjlive besede, ki bodo omečile krojača in mu iztisnile par solz v prid moji obleki, ne meni — kdo bi tudi bil tako nesramno sebičen! — da bo vsak črevljar ginil od ginljivosti. Toda kaj bi še nadalje razvijal krasno perspektivo bodočih dni. Nikjer ni zapisano, da bi se mi lagala pesem: „Zvezda mila je...“ ne, takole: „Zvezda mila bo sijala...“ Za sedaj bo še tudi treba, da si za na hlače kupim zraven naravnice pas. Pas z zaponko moram vsekakor imeti. Pas mora biti tako-le luknjičast: 1. luknja je pač prva in kot taka najbolj imenitna. In tako dalje pride 20. luknja, da zategne pas in zoži telesce uprav do skrajne meje. Želodec bi se sicer dal še bolj zožiti, pa ti pride telo in reče: „Do tu sem in ne dalje! Imam kosti!“ Saj veste vsi, da se kosti ne dajo kar meni nič tebi nič prostorno zožiti. Zdaj sem si bil šele prav v svesti, kako dobro je, da imam tudi kosti...

Ko sem se napasel razmišljanja, sežem med knjige. Prvo, ki mi je prišla slučajno pod roke, odprem ter zagledam travestijo pesmi: „Morgenrot! Morgenrot!“ Travestijo sem prilagodil primerno svojemu položaju, vzel sem gosli v roke ter spremljal svoje petje. Poslušajte! (Če besedilo ni za vsakega, naj si pa sam popravi, seveda le toliko, kolikor se tiče njegovih razmer.)

Monatstag! Erster Tag!

Endest gar nicht Not und Plag.

‘S wird zwar der Einnehmer zahlen kann doch nicht mit Kronen prahlen ich und mancher Kamerad.

Denn wie bald, denn wie bald schwinden Kronen und Gehalt! Prahl’ ich auch mit vielen Kronen, ach, man wird sie nicht verschonen, schon am dritten sind sie hin!

Denn schon, schau, denn schon, schau, kommt der Schuster, die Waschfrau! Auch die Wirtin und der Schneider und der Pumpenbrunnen — leider nur zu pünktlich sind sie da.

Und am End, und am End holt der Teufel dieses G’frett Gestern Kronen viermal fünfzehn! Heute zähl’ ich zwei mit Ächzen! Morgen keinen Sechser mehr!

Drum ade, drum ade, Hoffnung auf Sparbüchse! Doch was mach’ ich mir für Sorgen, bei der Schul’ bin gut geborgen. Pump und Hunger sind erlaubt.

Lepa knjiga.

Erfahrungen und Ratschläge aus der Schule und für die Schule. Tako se imenuje lepa knjiga, ki jo je pravkar izdal Hans Trunk, pedagog, pisatelj, ravnatelj učiteljskega in okrajni šolski nadzornik v Gradcu. Knjiga pravilno vezana, stane 6 K in broji 261 strani. Dobiva se pri tvrdki Pichler's Witwe und Sohn, Buchhandlung Wien, V. Margaretenplatz 2.

Ta krasna knjiga ima kaj lepo vsebino, in vredna je, da jo nekoliko pregledamo.

Kot uvod ima lep predgovor o katerem sem pisal v 31. številu „Učit. Tovarša.“ Potem pa slede poglavja:

I. Die Persönlichkeit des Lehrers.

1. Notwendige Eigenschaften eines Lehrers. a) Idealismus. b) Liebe zum Beruf und zu den Kindern. c) Takt. d) Geduld. e) Frohsinn. — 2. Ungünstige Zustände und Verhältnisse. 3. Ursachen. 4. Einige Ratschläge für junge Lehrer und Lehrerinnen.

II. Die Schulzucht.

1. Aufgabe und Bedeutung. 2. Mittel zur Erziehung einer guten Schulzucht. a) Das Beispiel. b) Richtige Behandlung der Kinder. c) Anwendung besonderer Erziehungsmittel. 3. Mängel der Schulzucht und deren Ursachen. a) Äußere Umstände und veraltete Methoden. b) Unrichtige Behandlung der Kinder. c) Anwendung ungeeigneter Erziehungsmittel.

III. Der Unterricht in allgemeinen.

1. Bedeutung und Erfolg des Unterrichtes. 2. Mängel im Unterrichte. a) Unzweckmäßige Auswahl und Verteilung des Lehrstoffes. b) Mängel und Lehrverfahren. 3. Ursachen dieser Mängel. 4. Mittel zur Hebung des Unterrichtserfolges. a) Zweckmäßige Auswahl, Verteilung und Anordnung des Lehrstoffes. b) Guter Unterricht. c) Entsprechende Verwertung von Frage und Antwort. d) Richtige Benützung geeigneter Hilfsbücher. 5. Voraussetzungen und Bedingungen. a) Ein pflichttreuer, geschickter Lehrer. b) Zweckmäßige Auswahl und Verwendung der Methode. c) Richtige Beurteilung der kindlichen Fähigkeiten. d) Die Vorbereitung. e) Die Fortbildung. f) Gewissenhafte Ausnützung der Unterrichtszeit.

IV. Die einzelnen Unterrichtsgegenstände.

1. Sprachunterricht. a) Allgemeines. b) Sprechen und Vortragen. c) Lesen. d) Aufsatz. e) Sprachlehre. f) Rechtschreiben. 2. Sachunterricht. a) Anschauungsunterricht und Heimatkunde. b) Erdkunde und Geschichte. c) Naturkunde. 3. Rechnen und Geometrie. IV. Fertigkeiten. a) Schönschreiben. b) Zeichnen. c) Gesang. d) Turnen. e) Weibliche Handarbeiten.

V. Die schriftlichen Arbeiten und ihre Verbesserung.

Anhang Verschiedenes. — 1. Gesundheitspflege. 2. Über das Aufsteigen der Schüler. 3. Hauskonferenzen. 4. Führung der Amtsschriften. 5. Stundenplan Stundenwechsel, Sitzordnung. 6. Lehrmittelsammlung. 7. Schulzimmereinrichtung. 8. Schule und Haus.

Sachregister.

Iz vsega je razvidno, da je to res lepa knjiga za učitelje in učiteljice. Resnične so besede: „Im Lehrer liegt fast alles, was auf die Schüler bildend und erziehend einwirkt.“ — Učitelj bodi idealen, a ne letaj previsoko, zakaj, kdor visoko leta, tudi večkrat nizko pade. — Previsoki ideali so večkrat prazni. — Učitelj imej veselje do svojega stanu! Imej rad otroke ker med njimi preživiš skoraj vse svoje življenje. Očlovek brez ljubezni do svojega stanu in brez ljubezni do mladine, ne bo dober učitelj, četudi je jako naobražen.

Učitelj, ki ljubi svoje otroke, bo ljubeznivo z njimi postopal in ravnal. Takim činom

bo šola mladini kraj veselja. Takt je učitelju potreben. To lastnost poudarja pisatelj H. Trunk. Kaj pa je takt? Takten je oni učitelj, ki zna v dvomljivih in posebnih slučajih pravo pogoditi. — Taktno naj postopa učitelj napram ljudstvu s katerim živi. Pazi naj, da se izogne prepirom z roditelji, saj je to v njegovem interesu. — Taktno pa naj postopa učitelj tudi napram svojim višjim (oblastnijam) in kolegom. — Podrejeni zaupaj svojemu višjemu, višji svojemu podrejenemu. Vse učiteljsvo naj spaja prava bratska ljubezen. Lastnost, ki jo Trunk posebno poudarja je potrpežljivost. Škof Sailer jo imenuje „Die Krone aller Tugenden des Erziehers.“ — V šoli nam ne gre vse tako lahko, kakor si želimo. Mladina je svoje glava. Lahkomiselna. Učitelj se mora glede tega oboževati s pravo potrpežljivostjo, da doseže, kar je pravo in potrebno; pazi naj da ne zabrede z nepremišljeno besedo ali celo z nepremišljenim dejanjem. — S tem pa ni rečeno, da učitelj ne sme nikdar izgubiti svojega potrpljenja. — Sveta jeza o pravem času ne škodi. Ona stisti ozračje in po nevihti nam zopet sije jasno in žarko solnce.

Pedagog Rückert piše:

„Soll tragen mit Geduld der Lehrling Lernbeschwerden, so mußt du, Lehrer, selbst nicht ungeduldig werden.“

Denn Schweres hat zu tun der Lehrling wie der Lehrer, das leichter durch Geduld, durch Ungeduld wird schwerer.“

Učitelj bodi v šoli vedrega in veselega lica. Trunk pravi: Fröhlichkeit ist die Mutter aller Tugenden. — Učitelj je dosti dosegal, ako otroci z veseljem store, česar od njih zahteva in kar jim je naložil. Učitelj naj bo tuintam humorističen, zakaj humor v šoli je sol, ki ima čudotvorno moč.

Kolegialnost naj učiteljsvo neguje, pravi Trunk; večkrat se to pogreša in žalibog dogaja se, da so „die größten Feinde des Lehrers die Lehrer.“ — To je sicer žalostno, a je istina, ki ji ni mogoče oporekati. — To se sicer slučaj, sreča, da je malo takih. V vsakem stanu nahajamo take slučaje; zato ni čudno, če ni učiteljsvo brez takih. Zato omenja Trunk: „Die Gesamtheit der Lehrer und Lehrerinnen weist gewiß nicht mehr Fehler auf, als die Mitglieder anderer Stände.“

Mlado učiteljsvo (učitelji in učiteljice) potrebuje dobrih nasvetov — piše Trunk. Mlademu učiteljsvu priporoča sledeče: 1. Svoj poklic smatraj za najvišji, izpolnjevanje svojih dolžnosti imenitnim in šolsko mladino za najdražjo stvar na svetu. 2. Bodi napreden, a ne streber. 3. Bodi kolegialen! 4. Uporablaj dobro čas in svojo moč! 5. Nosi se stanu dostojno in varuj dobro vedenje v družbi. 6. Bodi zadovoljen s svojo usodo! 7. Bodi previden, ko si izvoliš svojo družico in ne oženi se pre zgodaj! 8. Gospodari dobro! — Trojno zlo je, ki učitelja tlači in mu provzročuje smrtno udarce: dolgovi, prepis s svojimi višjimi (oblastnijam) in slaba ženitev. Diesterweg piše: „Es gibt drei Nägel zum Sarge eines Lehrers: Schuldenmacken, Streit mit Vorgesetzten und schlechte Heirat.“

Imenitna dolžnost učiteljsva je gojitev discipline. — Otroci naj se nauče učitelja spoštovati in ljubiti. — „Šola brez discipline je mlin brez vode,“ piše pedagog dr. Kehr. — Učiteljsvo naj se tedaj potruži, da si prisvoji v šoli dobro disciplino. Da pa to doseže, uvažuj sledeče: Bodi vzor: Ne hodi z umazano obleko in umazanimi črevlji v šolo! 2. Ravnaj pravilno z mladino! To je: Bodi pravičen in z vsemi otroki enak. 3. Uporablaj posebna vzgojna sredstva! (Pohvalo, kazen.) Večkrat je disciplina pomanjkljiva. Kaj je temu vzrok? Vzroki so: 1. Zunanje razmere in zastarele metode. 2. Nepravilno ravnanje z otroki. 3. Poraba neprimernih odgojnih sredstev.

Prava naloga šole leži v pouku. Pouk naj bo uspešen. Da večkrat ni pouk uspešen, je mnogo vzrokov krivo. Vsekako pa ne gre neuspeh vselej na rovaš učiteljsva. — Pouk je neuspešen ali pomanjkljiv: 1. Ako si učiteljsvo ni pravilno izbralo učno snov in je porazdelilo. Večkrat se ne uvažuje Goethejev izrek: Was man nicht braucht, das eben lernte man, und was man lernt, kann man nicht brauchen.“ — Premalo uvažujemo svojo ožjo domovino. Otroci poznajo bolj tuje dežele in narode nego domače. O nas še vedno večkrat velja Simrockov citat: „In Rom und bei den Lappen, da kehrt man jeden Winkel aus, indes wir in Finstern tappeln, Daheim in eignen Vaterhaus.“

indes wir in Finstern tappeln, Daheim in eignen Vaterhaus.“

2. Pomanjkljivo učno postopanje. Uvažujemo pri pouku preveč spomin nego razum. To doznamo n. pr. pri slovniskem pouku, da otroci precej dobro poznajo pravila in definicije, pa se prilično na te ne ozirajo. Otroci znajo, kaj je samostalni, glagol, pridevnik, a večkrat ne ločijo enega od drugega.

3. Premalo uvažujemo samodelavnost mladine. O tem so nam mnogo že govorile knjige Slovenske šolske Matice. Trunk piše: Gegen die Selbständigkeit der Schüler verständigt sich auch der Lehrer, der beim Unterrichte zu viel einhilft und dem Schüler sofort eine Brücke reicht, wenn die Antwort nicht augenblicklich erfolgt, ohne sich zu überzeugen, ob er eine solche auch wirklich nötig hat. Insbesondere bei schwachen und langsamen Schülern haben manche Lehrer nicht die Geduld zu warten, sondern sie fangen gleich mit Hilfsfragen zu pumpen an.

4. Pouk je premalo mikaven in nazoren. Učiteljsvo ne zna učiti interesantno. Obdelovanje učne snovi je nedostatno. Premalo se uvažuje formalne stopnje. Ponavljanje, ki je jako važno, se večkrat zauemarija.

5. Slabo se uvažujejo vprašanja in odgovori. Najčeste se preveč vprašuje „Durch zu vieles Fragen wird Selbständigkeit der Schüler unterbunden und daß Selbständigwerden derselben verhindert.“

Vzroki omenjenih pomanjkljivosti so preobširni učni načrti, ki bi jih morali preustrojit. Da bi se učni uspehi povzdignili, bi trebalo: a) Izbrati, porazdeliti in urediti praviloma učno snov. b) Uvajati dober pouk. „Nicht wieviel der Mensch weiß, macht den Wert seiner Persönlichkeit aus, sondern was er denkt, fühlt und will“ (Trunk). c) Pouk naj bo mikaven, zakaj brez mikavnosti ni pazljivosti in brez pazljivosti ni interesantnosti. d) Pouk naj bo praktičen. Z Diesterwegom mutatis mutandis rečeno je to: „Nicht die unausgesetzte Berücksichtigung des künftigen unmittelbaren Bedarfes im engen Lebenskreise, sondern die Art des Unterrichtes, der dem Schüler nichts gibt, ihn zu nichts anleitet, was weder für die Erhellung des Kopfes noch für die Erwarmung des Gemütes, noch für die Stärkung des Willens eine Bedeutung hat.“ — e) Pouk naj bo „bodenständig,“ t. j. uvažuje naj največ svojo domovino. Ne zadostuje, da se demovinslojve uvaja kot predmet v tretjem šolskem letu, ampak se mora to v vseh predmetih v vsem učnem času negovati.

Vprašanja so v šolskem ustroju velevažna. Baš tako odgovori. — „Geschick zu fragen ist eine große Kunst“, piše Trunk. — O tem je pred leti razpravljala naša okrajna učiteljska konferenca v Sežani. Učiteljsvo uporablja pri pouku primerne pomožne knjige. Brez takih knjig ne more učiteljsvo izhajati — Zakaj? To pove prav dobro Trunkova knjiga.

Učiteljsvo naj si prisvoji dobre metode, ako hoče imeti v šoli dobre uspehe. Nahajamo sicer pedagoge, ki trde, da je dobra metoda postranska reč in da zadostuje, ako učitelj dobro obvlada učno snov, zakaj: „Wo eine tüchtige Lehrerpersönlichkeit vorhanden ist, wird es auch an Methode nicht fehlen; wo aber diese Voraussetzung nicht zutrifft, wird auch die beste Methode nichts helfen“; — a temu ni tako, zakaj Trunk poudarja: „Es liegt nirgends in der Welt im Rohstoff eine bildende Kraft, sondern nur in der entsprechenden Art seiner Verwendung.“ In to tudi pri učni snovi ni drugače, zakaj Diesterweg piše: „Die Kraft des Lehrers ruht in seiner Methode“, in ta je potreben činitelj pouka. — Tudi je resnično, da je učitelj brez metode komponist brez generalnega basa ali virtuos brez takta. — Zbog tega naj učitelj dela na to, da si prisvoji dobre metode.*

Dobra metoda pa tudi še ne zadostuje, da si prisvojiš v šoli dobrih uspehov, moraš se tudi na pouk dobro pripraviti. — V to svrhu nam je dobro došla knjiga: „Zeissig, Die Vorbereitung auf den Unterricht.“ — Priprava je za vsakega učitelja jako potrebna in se ne sme zanemarjati. — Trunk piše: Bei der Vorbereitung auf den Unterricht handelt es sich zunächst um die Gewinnung des Lehrstoffes, der den Kindern mitgeteilt werden soll. Dabei darf sich der Lehrer nicht mit dem begnügen,

* Moj raniki oče Valentin Leban, bivši vadnični učitelj v Gorici, mi je večkrat rekel: „Profesor na vseučilišču je učen mož, pa on ni sposoben učiti v mojem (L) razredu o. kr. vadnice.“

was er den Schülern mitzuteilen hat, sondern die Vorbereitung soll so beschaffen sein, daß sie ihn in den Stand setzt, aus dem Vollen zu schöpfen, weil es ihm nur unter dieser Voraussetzung gelingen wird, der Unterricht interessant zu machen und zu beleben.“ Mladim učiteljem pedagogi priporočajo pismeno pripravo na pouk, starejšim pa zadostujejo kratke skice.

Znan je pregovor: Kdor ne napreduje, ta zaostaja. Učitelj mora tedaj skrbeti tudi za svojo nadaljno naobrazbo. — Ta bo tudi posepevala šolski napredek. — Trunk pravi: „Ein Lehrer, der nicht jedes Jahr mindestens ein pädagogisches Werk im weitesten Sinne des Wortes aufmerksam liest und durchdenkt, muß zum Handwerker werden und wäre er noch so tüchtig.“ Učiteljstvo naj tedaj v svojo nadaljno naobrazbo čita, čita in čita. V to mu nudi mnogo lepih knjig okrajna učiteljska knjižnica, ako si ne more sam takih knjig nabaviti. — Učitelj bo tudi napredoval, ako tuintam kaj spiše za naše učiteljske in šolske liste. Naj piše v „Učit. Tovariša“, „Potopnika“ itd. — Jean Paul pravi: „Ein Blatt schreiben regt den Bildungstrieb mehr an als ein Buch lesen.“ Pri pouku naj učitelj tudi pazi, da bo dobro uporabljati učni čas. „Der Unterricht muß mit dem Glockenschlag anfangen und mit dem Glockenschlag aufhören“ piše dr. Kehr. — Ako se učitelj dosledno drži točnosti, doseže tudi točni šolski obisk. — Hans Trunk je posvetil v svoji knjigi posebno poglavje posameznim učnim predmetom. Lepih nasvetov podaja učiteljstvu glede učnega jezika, zakaj on piše: „Die Muttersprache ist das köstlichste Gut, das ein Volk besitzt.“ — Zato nam je temeljito gojiti ta pouk z ozirom na govor, čitanje, pisanje, spise, slovnice, in pravopis. — Glede vseh teh nam podaja Trunk imenitnih nasvetov iz svoje 40letne učiteljske prakse. — To se ne da tukaj vse povedati ali opisati. To je potrebno čitati in potem upoštevati.

Potem prehaja Trunk na „Sachunterricht“ — in podaja nasvete glede nazornega pouka in domovinoslovja, zemljepisja, zgodovine, prirodoslovja, računstva in geometrije. — Vse je znak globokega znanja na pedagoškem polju, ki si ga je pisatelj pridobil v dolgi dobi svojega trudoljubnega delovanja. Dospel je k poglavju „Fertigkeiten“, prihaja na lep opis, risanje, petje, telovadbo in ročna dela. Ker je ravno pisanje dandanes za vsakega človeka vevlačno, omenja mimogrede nekaj Trunkovih opazk. Znano je — posebno voditeljem večrazrednic — da je pisava otrok v posameznih razredih različna. — V nekotih šolah pišejo vsi otroci lepo, v nekotih srednjelepo in v drugih celo — grdo. Glede tega opazimo sledeče pomanjkljivosti: 1. Oblike nekotih črk so pretežke in ne pišejo se lepo. 2. Male črke so premajhne in pretanko ali prefini pisane, tako da jih komaj čitamo. 3. Črke in zlogi v besedah so pretirani. 4. Pisava se vidi prehitra; razvidno je, da se otrok ni mnogo potrudil. Druga pisava je zopet videti prepočasna; vidi se, da je otrok kakor s čopičem slikal. 5. V lepopisnice pišejo otroci še precej lepo, dočim pišejo v spisovnice za vaje in naloge manj lepo. — Zato opozarja Trunk učiteljstvo na to, da pazi, da bo pisava: „deutlich, gefällig und geläufig“. — Kako učitelj to doseže, pove Trunk prav nazorno v svoji knjigi od 209. do 213. strani. — Učiteljstvo naj čita, premišljuje in upošteva. — Glede risanja pravi Trunk, da je ono postalo v najnovejšem času moderni predmet, ki smo ga ne dolgo tega zanemarjali, smatrajoč ga skoraj nepotrebnim predmetom. Sedaj ga sicer bolj upoštevamo, četudi ga ne moremo upoštevati potrebnim enako drugim predmetom. — Sedaj ne rišemo več po predrisanju na tabli, po predlogah, modelih itd., ampak rišemo po naravi. Moderno risanje je tedaj risanje po naravi. Kako se to vrši, nam povedo razni strokovni pisatelji. Trunk pravi, da mora biti za tako risanje učitelj sposoben, a da se na učiteljskih malo kandidatov za ta predmet usposobi, zato je tudi risanje po naravi v naših šolah pomanjkljivo. To je sicer prav naravno, zakaj čas, odmerjen na učiteljsko za ta predmet, je bil prepričan, da bi kandidata dobro usposobil poučevati risanje po naravi v naših šolah.

Tudi petje se v šolah ne goji tako kakor bi se moralo. Pri izbiranju pesmi se moramo ozirati na letne čase. Neumestno je, da se poleti poje: „A, a, a, der Winter der ist da“ — ali kakor mi pojemo: „Da, da, da, pomlad je že prišla,“ če bi to pesem peli jeseni. —

Pri izbiranju pesmi se moramo — ozirati po nekakem načrtu. — Vadi naj se petje v posameznih razredih tako, kakor to zahteva učni načrt. Na vsaki šoli naj bodo glasbene vilice in gosli.

Telovadba je dandanes — ob času neravnosti — potreben predmet, ki se pa malo neguje. — V nekotih šolah je celo ne goje; tuintam se zbog pomanjkanja telovadišča zanemarija. Večinoma se učiteljstvo ozira bolj na proste in redne vaje. — Dandanes se morajo upoštevati mladinske igre, ker so toliko za učitelja kakor tudi za mladino velike važnosti.

Ženska ročna dela naj se vrše praktično. Učenke naj se usposobijo za najvažnejša dela, ki jih bodo v življenju potrebovala, samostojno izvrševati.

Tega pa ne dosegamo povsod. Temu je krivo to, da ne izbiramo pravilno dela v to svrhu. — Večkrat se učiteljice bolj ozirajo na takomenovano „Luxusarbeiten“ (nagizna dela) kakor na potrebna dela, kakor so mašenje (Stopfen), podpletanje nogavic, popravljanje in krpanje perila in obleke. Čestokrat izvršujejo deklice take reči, ki jih ne bo nihče rabil ali nosil. Naj se bolj ozira na mero (velikost) in na domače potrebe! Zbog teh in drugih razlogov se matere branijo nabaviti deklicam potrebnega blaga. — Iz tega je razvidno, da se mora marsikaj predrugačiti. Pred vsem naj se učiteljice potrudijo v to, da bodo učenke izdelovale taka dela, ki so v dobrobit hiši. Vezanje naj se opušta, ker se na vasi (v kmetijskih hišah) to malo rabi, to je le za gospodo v mestu. — Pouk v ženskih ročnih delih naj se ponajveč ozira na potrebe. — Trunk piše: „Der Unterricht in den weiblichen Handarbeiten soll bodenständig sein, d. h. er soll der heimischen Eigenart angepaßt werden.“

Glede pismenih izdelkov in njih poprave pravi Trunk, je potrebno upoštevati samostojnost otrok. Naloge naj bodo otrokom primerne. Neprimerne — pretežke — naloge zbujajo nevoljo in zavajajo otroke v to, da rabijo tujo pomoč. Vsaka naloga naj ima datum in tekoče število naloge. Tudi naslov naloge je umesten, da se takoj spozna, kaj se zahteva. Pri spisovnih nalogah naj se upoštevajo sledeče točke: 1. V prvo vrsto na sredi naj se zapiše število naloge z rimskimi številkami. 2. V drugi vrsti: Naslov naloge. 3. V tretji vrsti med oklepajem (prosto ali po načrtu). 4. Na desni strani lista naj se pusti nekaj prostora za poprave. — Končno (po izvršeni nalogi): V prvi vrsti na levi: Priimek in ime otroka, v drugi razred, na desni datum. — Otrokom naj se dovoljuje, da napačne besede prečrtajo, a nikdar se ne sme dovoliti, kakor večkrat običajno, da napačne besede oklepajo.

Poprave pismenih izdelkov (vaj in nalog) so najsitnejše delo učiteljstva. — Poprava je dvojna. Trunk navaja: „Einzel- und Klassenverbesserung“. Kako se to vrši, mora biti znano vsakemu učitelju. — Vsekako se mora vsaka vaja in vsaka naloga popraviti.

Končno „Verschiedenes“. Učiteljstvo naj pazi na zdravje šolske mladine. Naj upošteva izdane naredbe! Naj skrbi za potrebno izraščevanje šolske sobe, naj skrbi za primerno toplino v šoli — osobito po zimi. — Naj gleda na snago v šoli in na stranišče. — Učitelj naj pozna telesne hibe posameznih otrok. Učiteljstvo naj pravilno postopa ob zvršetku šolskega leta, ko se imajo otroci določiti za prestop v višji razred. Naj se upošteva sposobnost in starost. — Učiteljske konference naj se vrše z ozirom na šolski in učni red. Uradne spise naj ima učitelj v redu. Tednik naj bo točen. Vse naj se piše z dobrimi črnilom. Poslovni zapisnik naj se pravilno spišuje. Umestno bi bilo, da bi se na učiteljskem kaj o tem učilo ali predavalo in kazalo kandidatom nazorno in praktično, kako se ta vodi, zakaj kandidati, ki se nastavljajo kot novinci kakor voditelji na enorazrednicah, nimajo o tem pojma.

Urnik naj odgovarja zahtevam. Urnika naj se učiteljstvo točno drži. Odmori naj se točno izpolnjujejo.

Zbirka učil je potrebna na vsaki šoli. — Učiteljstvo naj jo dopolnjuje in neguje. Držimo se Trunkovih nasvetov: „Zuerst das Unentbehrliche, dann das Nützliche, zuletzt das Wünschenswerte.“

Šolska oprava naj bo čista. Šolska tabla naj se primerno snaži, da se ne pokvari. Kako se to vrši, mora znati vsaki učitelj.

Sloa in dom bodita v prijateljskem stiku. — Trunk priporoča uvedbo roditeljskih sestankov. Na teh sestankih naj učiteljstvo predava

o higijeni, odgoji itd. Rešujejo naj se na sestankih razna vprašanja, želje roditeljev. Pojasnjuje naj učiteljstvo občinstvu šolski zakon glede šolodolžnosti, šolskega obiska in izsolanja. Knjig, ki govore o roditeljskih sestankih, imamo že več.

Šola naj ima primerno šolsko knjižnico. Otroci naj pridno čitajo in se izobražujejo. Dobra knjiga je nam najboljši prijatelj — je pisal Slomšek.

Knjigi je pridejan „Sachregister“, kjer dobi učitelj vse, kar rabi ali išče.

Ako se bo učiteljstvo ravnalo po nasvetih, podanih v tej knjigi, bo gotovo koristilo šolstvu, zakaj Trunka prištevajo med najboljše avstrijske pedagoge in pisatelje sedanjega časa. — V učiteljskih krogih Avstrije pa štejejo Trunka celo za najboljšega pedagoškega pisatelja. Posebno na jezikovnem in zemljepisnem polju je Trunk pravi strokovnjak.

Spisal je več knjig, n. pr. „Zur Hebung des Sprachunterrichtes“, „Die Anschaulichkeit des geographischen Unterrichtes“, „Eine Schullehre und was sie ergeben hat“. Poleg tega je Trunk sotrudnik mnogih šolskih in strokovnih listov, ki jih zalaga s članki svoje globoke znanosti. Kot strokovni polemikar je že večkrat dokazal, da je malo takih. — Dobil je tudi kot pisatelj že več častnih nagrad. — Nagrado je prejel za izvrsten spis: „Der Volkesschullehrerstand im Spiegel der Mitwelt“. — Trunk je dospel od preprostega učitelja do meščanskega učitelja in ravnatelja. Sedaj je c. kr. okrajni šolski nadzornik za meščanske šole v Gradcu in ravnatelj učiteljskega.

Učiteljstvu prav lepo priporočam to lepo knjigo.

A. Leban — Komen.

Male vsote se izgubljajo, razbite na mnoge dele ne prihajajo do pravega učinka; pa tudi ciljnosti in vodilne smernosti ni, če manjka centralne dispozicije. — Skupni pohod in skupni nastop! „Slov. Trg. Vestnik“ 15. XII. 1910.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Dne 2. t. m. je umrla članica ga. Marija Manzin in dne 13. t. m. član Janez Spritzel. Dedičem sem izplačal pripadajoči jim vsoti. O novem letu razpošiljam položnice, da se vplačata ta dva smrtna slučaja in obenem tudi letnina za 1911 skupno torej 6 K in 10 vin. za poštne stroške. Tudi stari dolgovni naj se vplačajo, da bo red v poslovanju. Predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima v petek, dne 6. januarja p. l., točno ob 10. uri d. p. v okoliški šoli v Celju svoj letni občni zbor.

Razen običajnih točk in razen točk a—f glasom § 10. društvenih pravil je na dnevnem redu še:

a) Poročilo o naši gospodarski organizaciji in

b) podavanje: Naš položaj in kaj nam je storiti.

Občni zbor je jako važen. Zaraditega prosim za polnoštevilno udeležbo: Franc Brinar, t. č. predsednik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono se naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra K 322.018.18.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštne znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Najlepše književno darilo ob Božiču, ko se glasi po vsem svetu sprev „... in mir ljudem na zemlji...“ je — esperantska slovnica. Mednarodni jezik esperanto hoče pobratiti vse narode. Sodelujeta vsi, ki ste dobre volje, pri tem velikem mirovnem delu, naročajte esperantsko slovnico ter jo širite med svojimi znanci. Esperantska slovnica stane s poštuno vred 1-30 K pri založniku Lj. Koserju, Juršinci pri Ptuj, Štajersko.

„Zvonček“ objavlja v zadnji letošnji številki to-le vsebino: 1. Deček in srna. Janko Polak. 2. Mali risar, Ivo Trošt, Povest. 3. Sveti Miklavž, Josip Vidic. Igra s podobami. 4. Rojstvo Gospodovo, Podoba v barvah. 5. Zvečer, Janko Polak. Pesem. 6. Kulturno delo Habsburžanov. Janko Polak. Zgodovinska črtica. 7. Vrabec in konj. M. Levstik. Basen. 8. Pero in cekini. M. Levstik. Basen. 9. Pouk in zabava. — Senčna podoba. — Rešitev številčne naloge v enajsti številki. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Ob sklepu enajstega letnika.

Beleške iz fizike in kemije. Učencem ljudskih šol v ponavljanje učne snovi iz prirodoslovja sestavil Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici. Cena 40 h. Založil pisatelj. To je naslovni knjižici, ki je pravkar izšla v Učiteljski tiskarni ter obsega 62 strani velike osmerke.

Na učiteljskih zborovanjih in v pedagoških listih se je že večkrat poudarjalo, kako potrebne bi bile za naše šole realne knjižice. V nobeni izdaji ljudskošolskih beril ni namreč celotne po učnih načrtih predpisane učne snovi iz realij, temveč le odlomki iz posameznih predmetov. Potreba po realnih knjižicah pa je postala še posebno občutna z uvedbo Schreinerjevih Čitanek, ki vsebujejo iz realij le posamezne slike, ki naj ta pouk spremljajo in oživljajo. Učitelj je zato primoran realno snov šele izbirati iz raznih knjig in jo metodično prirejati za pouk, učenci pa si jo zapišejo v svoje beležnice, kar je jako zamudno in naporno, pogosto pa tudi pomanjkljivo. Temu nedostatu bodo glede prirodoslovnega pouka odpravile Mešičkove „Beleške“. Učitelju se bo treba le poglobiti v učno snov, ki jo najde začetno v „Beležkah“, učencem pa bo nje ponavljanje jako olajšano, in tudi onim, ki ne hodijo redno v šolo, bo mogoče zamujeno nadomestiti.

V „Beležkah“ je v kratkih potezah obnavljana vsa prirodoslovna učna snov, ki je po učnem načrtu predpisana za višje organizovane ljudske šole na Štajerskem. Treba jo bo le na vsaki šoli z ozirom na kategorijo šole razdeliti na tri letnike in jo potem obdelati v koncentričnih krogih. Na nižje organizovanih ljudskih šolah pa se lahko snov po potrebi krajša.

Cena — 40 vin. — je tako malenkostna, da jo bodo za dobo treh let zmogli tudi manj imoviti učenci. Na šolah, kjer preskrbuje krajni šolski svet vsem učencem šolske potrebščine, naj si šolaka vodstva naroče primerno število te knjižice ter jo izposojujejo učencem kakor druge knjige.

Pri nas v Slovincih je z novimi pojavi na književnem polju velik križ. Čeravno je delo priznано kot dobro, se je vendar založniku bati, da mu knjige trohne v omarah. Tovariš Mešiček pa je založil knjižico sam, da ji je cena kolikor mogoče nizka. Podpirajte torej marljivega tovariša z obilnimi naročili, da ne bo imel poleg velikega truda še gmotne škode. J. K.

Računice za ponavljalne, oz. žmetijsko-nadaljavne šole. Sestavil Ljudevit Stiasny. Cena vezani knjigi 90 vin. Na Dunaju. V c. kr. zalogi šolskih knjig. 1911. — Nadzornik Stiasny je sestavil računico, ki smo jo res potrebovali. V stvarnem oziru je delo dovršeno in bo popolnoma služilo svojemu namenu. V jezikovnem pogledu pa z delom nismo zadovoljni. Se potrebuje (namesto potrebujem, potrebuješ), seme se pridela (namesto pridelamo), se vzame, se računi itd. — to vendar ni slovensko. Namesto tovarna stvar tovarnica, nam. premoženje — imetje, imetek. Str. 29: Kdor potrebuje posle, postopa naj z njimi... prav: Kdor potrebuje posle, naj z njimi ravna... Ne Karola Humeka knjižica, ampak Karla Humka knjižica. ... Zadruga ima člane, veriga ima člene (str. 75). Se imenuje njegov... (str. 77, nam. imenujemo njegov...) itd. — Kadar izide računica v novem natisku, morajo izginiti te in druge napake! Učenci, ki jim je ta računica namenjena, morajo dobiti v roke v vsakem pogledu vzorno knjigo, saj stopijo iz šole naravnost v življenje! Sicer se pa bodo iz te knjige naučili mnogo koristnega in praktičnega. Gl.

Politiški pregled.

* **Državni zbor** se snide po novem letu dne 12. jan., ter bo zboroval vzporedno z delegacijami.

* **Delegacije.** Delegacije se snidejo 28. in 29. t. m. v Budimpešti, da se konstituirajo in da rešijo začasni proračun. Komisije bodo pa pričele zborovati šele 20. januarja do prve polovice februarja. Delegacijsko zasedanje otvori cesar s slovesnim prestolnim govorom.

* **Česko-nemške upravne konference** se to leto ne bodo več vršile. Nadaljevale se bodo šele v prvi polovici januarja prihodnjega leta. Kakor poročajo, je smatrati dunajske česko-nemške upravne konference za popolnoma ponarejene in se bodo v začetku januarja nadaljevale praške upravne konference.

* **Za reciprociteto zagrebškega vseučilišča,** to se pravi, da bile študije in izkušnje na zagrebškem vseučilišču tako veljavne v Avstriji, kakor so izpiti na avstrijskih vseučil-